

KIBUC - DOČASNÝ FENOMÉN ČI STABILNÍ FAKTOR REALITY STÁTU IZRAEL?

H. Schimmerling

Vysoká škola zemědělská, Praha

Osídlovací forma kibucu se stala známou svým kolektivním způsobem práce a života. Kibucy se osvědčily jako efektivní organizace osad, vytvořily sídelní síť a vojenské opěrné body v odlehlých regionech Palestiny a integrovaly část evropských Židů prchajících před antisemitismem a holocaustem. Funkce z průkopnické fáze převzal však po založení státu Izrael sám stát a jiné organizace, kibucy dnes tvoří sotva 3,5 % obyvatelstva. Rozsáhlé funkční změny nevedly ale k jejich zhroutení, neboť poskytují svým členům zázemí a sociální vymoženosti.

Konfrontace kolektivního životního způsobu s okolním prostředím přináší řadu otázek projevujících se zejména v generačních problémech, ve vývoji k sociální privatizaci a individualizaci. Vliv kapitalistické izraelské společnosti na ekonomický a společenský vývoj kibucu je silný, zatímco kibuc společnost jen slabě ovlivňuje. Přezívá však úspěšně v tržních podmínkách a z hlediska sociologa bude zajímavé, zda v dalším vývoji nenabude převážně charakteru životního společenství, představujícího alternativu v individualistickém prostředí.

družstva; zemědělská družstva výrobní; kolektivní osady; kibuc; historie kibucu; ideologie kibucu; krize kibucu

Autor sleduje po léta problematiku kibuců - kolektivních osad v Izraeli. Strávil v uplynulém roce v těchto družstvech několik týdnů a provedl v rámci sociologického výzkumu (Bartölke, Bergmann a Liegle 1980) ve vybraných pěti kibucech dílčí průzkum názorů a postojů členů. Vzhledem k dosud u nás trvajícimu nedostatku zpráv o izraelských družstevních osadách a o problematice jejich minulé a současné existence má předložená zpráva především informativní povahu.

Světová literatura týkající se sociologie venkova a zemědělství se zabývá otázkami kibucu dosti intenzívně, neboť tyto osady jsou nejen typickým jevem kolonizace Palestiny, ale představují dodnes ve světě jedinečný jev družstevního hnutí v zemědělství.

HISTORICKÝ VÝVOJ KIBUCŮ

Cílem kibuckého hnutí, které se datuje od počátku 20. století, byla příprava židovské mládeže na kolektivní práci a život v zemědělských družstvech, tzv. kibucech (kibuc - hebrejsky pospolitost). Zatímco první kolektivní zemědělská osada Daganija (1910) měla jen 30 až 40 členů, zakládaly se po 1. světové válce větší sídla - kibucy (S c h i m m e r l i n g 1949). Vznikaly většinou na neúrodné, nezalidněné, často močálovité půdě Palestiny, která byla vykupována od arabských šejků a latifundistů z prostředků Židovského národního fondu, instituce Sionistické organizace.

Prvním z kibuců byl Ejn Charod nedaleko jezera Genezaret. Byl svérázným sídelním útvarem, zaměřeným především na pracovní přípravu mladých Židů, kteří v tehdejší Palestině těžce pracovali jako zemědělci, dělníci a řemeslníci. Osídlovací forma kibucu se prosadila svým kolektivním způsobem života především ekonomicky a ukázala se být vhodným způsobem pro začlenění nevyučených a nezkušených nových přistěhovalců. Rovněž potřeba investic byla nižší než u individuálně hospodařících farmářů a vzhledem k nutnosti zabezpečení nových osad nenaskytla se rovnocenná alternativa.

Postupem doby se staly kibucy rozhodující složkou v židovském zemědělství a jejich počet narůstal, zejména před a po druhé světové válce (D a r i n - D r a b k i n 1967).

Úspěchy kibuců jsou ve srovnání s jinými rozvojovými zeměmi v rámci světového zemědělství evidentní. Bylo vybudováno asi 270 nových sídel (tab. I) se 106 000 obyvateli (1988), soustavně se rekultivovala neúrodná půda, došlo ke zřizování kolektivních vesnic jako soběstačných celků, vybavených i základními službami. Během času se ukázaly jejich další ekonomické přínosy v organizaci moderních, vysoce produktivních farem, ve vytváření kapitálu pro továrny zpracovávající zemědělské suroviny a vyrábějící také výrobky nezemědělské (T e r n e r 1991). Došlo k diverzifikaci rurální ekonomiky cestou industrializace.

I. Počet kibuců a narůstání počtu jejich obyvatel po 2. světové válce - Number of kibbutzes and increasing the number of their inhabitants after the World War, II

Rok	Počet kibuců	Počet obyvatel
1951	217	68 000
1972	233	90 000
1988	270	106 000

To vše představuje neodmyslitelný přínos především v oblasti politické, zejména posilu při formování státu Izrael v jeho nejobtížnějších fázích (poskytování početných politických a vojenských kádřů), při obraně osad a vytváření základní struktury armády. K tomu je třeba vzpomenout na účinnou pomoc při ilegální imigraci v období britské koloniální nadvlády a přijetí velkého počtu ilegálních přistěhovalců. Politickým přínosem kibuců je i pomoc a podpora dělnického a odborového hnutí.

FUNKCE KIBUCKÉHO HNUTÍ

Ačkoliv kibucy dodnes představují podstatnou složku politické reality země a vykazují nadále pozoruhodné výsledky především v oblasti technicko-ekonomické, nepřekročily ve svém rozvoji již vrchol svého vývoje z roku 1949/50. Až do této doby plnily ještě řadu funkcí, které záhy po založení státu ztratily:

- Kibucy se osvědčily jako experimentální komuny, jež představovaly za daných podmínek pravděpodobně nejefektivnější organizační formu pro židovské osídlení problematických krajín.

- Kibucy vytvořily síť sídel také v odlehlých regionech, takže zformovaly víceméně souvisle obývané území, což tvořilo nutný předpoklad pro mezinárodně přiznávané a uznávané státní teritorium.

- Kibucy tvořily vojenské opěrné body, bez nichž by se židovské obyvatelstvo v roce 1948 (resp. mladý stát) vůči početné arabské přesile nedokázalo prosadit.

- Kibucy integrovaly až do založení státu díky svým organizačním formám část evropských Židů prchajících před antisemitismem a holocaustem do Palestiny a poskytly jim trvalou práci a obživu. Z toho důvodu nedošlo k dramatickému nárůstu nezaměstnanosti v zemi.

- Hnutí kibuců vytvořilo silnou ideologii a „mýtus“ o návratu do zaslíbené země, který odváděl od skutečnosti, že osídlenci většinou uprchli do Palestiny v důsledku akutního antisemitismu v zemích, odkud pocházeli. Namísto negativní motivace útěku, jež se mohla snadno projevit ve formě trpné odevzdanosti v osud, podařilo se dělnickému a obzvláště kibuckému hnutí vytvořit prostřednictvím socialistického sionismu silnou pozitivní motivaci. Byla v obtížné průkopnické fázi stejně nepostradatelná, jako nutná k formování morálně přijatelné národní identity.

ZTRÁTA FUNKCÍ V DŮSLEDKU ZALOŽENÍ STÁTU

Všechny uvedené funkce kibuců převzal však během několika let po založení Izraele samotný stát nebo jiné organizace. Od tohoto období začíná proces faktické ztráty uvedených funkcí. Jde zejména o osídlovací činnost: V období po vzniku státu (1948) do konce roku 1950, tj. zhruba za dva a půl roku, bylo založeno 251 zemědělských osad, zatímco v letech 1882 až 1947, tj. za 65 let, to bylo pouze 277 osad. Podíl kibuců na tomto osídlování však neustále klesal a jejich početní růst se zpomalil. Část kibuců zanikla, ale jejich absolutní počet přesto ještě vzrůstal.

II. Počet kibuců před 2. světovou válkou a po ní - Number of kibbutzes before and after the World War, II

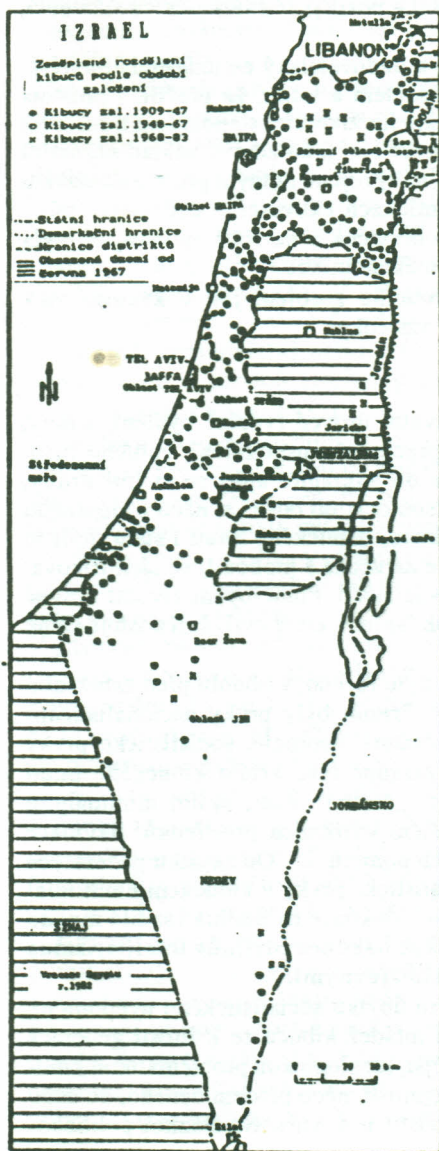
1910 - 1	1956 - 227	1986 - 269
1936 - 48	1966 - 232	1988 - 274
1947 - 145	1976 - 245	

Dnes existuje 274 kibuckých osad se 124 900 obyvateli. Procentuální podíl obyvatel kibuců z celkového počtu židovských obyvatel však neustále klesá: v roce 1947 tvořilo 47 000 obyvatel kibuců ještě 7,4 % Židů v Palestině, dnes je to sotva 3,5 % židovského obyvatelstva Izraele (T e r n e r 1991). V tom se odráží relativní úbytek významu kibucu, který přímo souvisí s hromadným přistěhovalectvím orientálních Židů po válce a sovětských Židů v posledních letech, kteří o životním způsobu kibucu nechťejí ani slyšet.

Rozsáhlá teritoria dobytá v roce 1947 se již nestala objektem větších osídlovacích akcí kibuců, jejichž iniciativa byla zřejmě přibrzděna různými praktickými, politickým a morálními důvody, které jim bránily vniknout do čistě arabského prostoru.

Na relativně velkém obsazeném území bylo založeno pouze šest osad v nížině Jordánu a tři náboženské kibucy na jih od Jeruzaléma. To dokumentuje značně sníženou intenzitu osídlování ve srovnání s obdobím do konce druhé světové války.

Rozsáhlé funkční změny kibuců nevedly však k jejich zhroucení. Výsledky dosažené v ekonomické oblasti těchto výrobních družstev vedly naopak k neustále se zvyšující životní úrovni jejich členů. Sociální vymoženosti jsou všeobecně považovány za nepřekonané, neboť kibuc pečuje doslova od narození až do smrti o své členy a jejich rodinné příslušníky. Neexistuje materiální riziko pro jednotlivého člena, jemuž se zaručuje životní úroveň bez

ohledu na stupeň vzdělání, druh povolání či pracovní výkon. Kolektiv se stará do všech důsledků o děti, takže péče o ně neomezuje životní úroveň rodičů. Školní vzdělání se dostane každému v jednotné dvanáctiletce a další studium je zajištěno pro všechny schopné a zainteresované jednotlivce. O invalidy, nemocné a staré pečují kibuc bez ohledu na jejich předchozí pracovní vklad.

POSTAVENÍ KIBUCŮ V IZRAELSKÉ REALITĚ

Bergmann chápe kibuc jako „socialistický mikrokosmos v kapitalistickém makrokosmu, jako integrální část izraelské společnosti i mezinárodního dělnického hnutí, jako sociální fenomén svého druhu, experiment v alternativní ekonomii, jednotku, která spojuje výrobu a život mimo výrobu (spotřeba, zabezpečení starých, výchova, administrativa, politické aktivity) - to vše na rovnostářské hladině jako typicky židovské, převážně nenáboženské, laické, sionistické a socialistické". Tento „mikrokosmos" je nyní konfrontován s řadou zásadních změn, působících zvenčí i zevnitř (Bartöke, Bergmann a Liegle 1980).

Dřívější stadia vývoje izraelské ekonomiky a společnosti i její úspěchy se odvozovaly z primární akumulace. Přítok vnějších zdrojů byl omezen. Integrace více než dvou miliónů přistěhovalců (mnohem více než bylo původních obyvatel) si vyžádala zahraniční pomoc, která byla mobilizována

ze západoněmeckých restitucí státu Izrael a později ze zahraničních subvencí, převážně z USA.

Původní skromnost, odvaha, nadšení a budovatelský entuziasmus pionýrů, kteří byli šťastni a spokojeni se svým údělem a s tím, že přežili, i prostota životního stylu byly nahrazovány stoupajícím životním standardem a rostoucí sociální polarizací. Koncentrace na zemědělství jako zdravý základ normální společnosti byla předstižena průmyslovým vývojem, nutným pro zaměstnávání a vyživování moderního národa v podmínkách extrémního nedostatku půdy a vody. Národní existence, většinou soběstačná a na sebe spoléhající, byla nahrazena tržní a na export orientovanou ekonomikou.

Stoupající ekonomické břemeno rostoucího zbrojení jak v kvantitě, tak v technologii světové úrovně mělo dva důsledky:

- větší závislost na cizí podpoře,
- stoupající zadluženost a rostoucí inflace.

Členové kibucu porovnávají svou životní úroveň (včetně bydlení, stravy, výchovy, služeb, sociálního pojištění, pracovního uspokojení, volného času, dovolené, možnosti cestování zejména do zahraničí atd.) se svými druhy, nežijícími v kolektivním společenství. Jsou ochotni odříci si něco z hmotného standardu pro společné blaho svého kibucu, dělnického hnutí i státu, je-li to nutné, jestliže základní sociální norma je zaručena a mohou-li se identifikovat s cíli a objektivní skutečností široké společnosti. Poměřování životní úrovně dělníků a zaměstnanců ve městě jsou však faktory, které ovlivňují postoje členů kibuců.

„Socialistický sionismus“ měl, jak již bylo řečeno, v období před založením státu Izrael důležitou funkci motivační. Přitom byly prvky nacionalisticko-sionistické vždy nejpodstatnějšími součástmi ideologie, socialistické prvky byly spíše druhořadé. Ovlivnily však zásadně levé křídlo kibuckého hnutí (Kibuc Arci), v jehož programu čteme: „Naším cílem, naším minimálním programem je socialismus, zespolečenštění výrobních prostředků, likvidace kapitalistických vlastnických a výrobních poměrů ...“. Do začátků padesátých let byly marxistické nebo levicové socialistické prvky v kibuckém hnutí relativně silně zastoupené; na ruskou revoluci, dokonce na Stalina vsadilo mnoho levicových členů kibucu své naděje, až se nakonec Stalinův totalitarismus a antisemitský stihomam staly naprosto zjevnými.

V současné době dochází ke zřejmému úbytku socialistického uvědomění, obzvláště na přelomu generací. Dnešní mládež kibucu se k lítosti generace průkopníků, která byla mnohem političtější, ideologickou problematikou kibucu málo zabývá. Pro ni je kibuc samozřejmostí, něco předem daného, do čeho se narodila. Otázka, zda zůstat nebo jej opustit, je pro ni sotva otázkou politicko-

světónázorovou, ale spíše otázkou praktickou, která se většinou řeší podle konkrétních osobních zájmů. Její postoj lze víceméně charakterizovat jako „sociálně liberální“.

Jako každý mladistvý v moderní společnosti, revoltuje také kibucký mladý člověk proti „existující společnosti“, jež se mu jeví jako příliš těsná. Stejně tak protestuje proti rodičovskému domu. V obou případech je „adresátem“ odporu vlastní kibuc. Projevuje se to např. ve snaze strávit určitý čas mimo osadu (studium, cestování na zkušenou s nejistým návratem), nebo i v úsilí založit si vlastní kibuc ve formě mládežnické komuny. Je faktem, že přibližně 50 % mladistvých opouští kibuc, přičemž však specifické procento podle kibucu a kibuckého hnutí značně diferuje. Někteří studující se po absolvování školy již nevrátí, žení se či vdávají mimo družstvo. Jiní odcházejí jako instruktoři zemědělství nebo průmyslu do rozvojových zemí, kde je po odbornících z kibuců značná poptávka (Ben - Rafael, Taglia - c o z z o a K r a u s 1975).

Politicky relativně stabilní je nacionalistický prvek. I mladí jsou převážně sionisty, což se projevuje mimo jiné v jejich angažovanosti v armádě, kde jsou nepoměrně silně zastoupeni mezi důstojníky a v elitních útvech. Pravicově radikální postoje nebyly ovšem u mládeže z kibuců zaznamenány.

Celkem vzato se kibuc v období po roce 1950 v očích jeho zakladatelů silně „poměšťáčil“. Hospodářská odvětví (zemědělství i průmysl) se výrazně rozvinula, technické a vědecké inovace výroby stojí ve středu zájmu vedení kibucu. V důsledku toho vzrostla životní úroveň a orientace na konzum. Souběžně s ní lze sledovat trend k sociální privatizaci a individualizaci. Rodina a individuální zájmy se dostávají stále více do popředí, vztah ke kolektivu se mění. Výrazně se to např. ukazuje při konfliktu kolem otázky, zda děti mají v noci spát ve skupinách ve svých dětských domovech nebo u svých rodin. Stále více kibuců se vyslovuje pro přenocování dětí u rodičů, v kruhu rodinném.

Ženy, které dříve bojovaly o důslednou rovnoprávnost, o převzetí „mužských“ povolání, pracují nyní skoro převážně opět v obslužných činnostech (např. kuchyně, prádelna, výchova malých dětí, zdravotnictví) a tím opět v tradičních ženských povoláních.

Z uvedeného je zřejmé, že kibucy hledají novou identitu. Anita Shapira z univerzity v Tel Avivu v časopisu kibuců Hadaš Hayarok z 29.2. 1986 formulovala otázku takto: Hnutí kibuců jako takové ztratilo vedoucí postavení ve společnosti Izraele a vyrovnalo se s touto situací de facto, i když nikoliv de jure. Vzalo sice dobrovolně na sebe národní úkoly v armádě a při zakládání zemědělských osad, ale co se socialismem? Do jaké míry zneklidňuje vůbec otázka zlepšení společnosti druhou generací? Proč se projevuje ve vztahu

k oběma komponentám socialistického sionismu u nich důraz na sionistickou část formule, zatímco socialistická část pro ně fakticky ztrácí obsah? Žijí sice ve společenství s větším rovnostářstvím než v každém jiném, ale rovnost kibucu končí u brány kibucu. Ubylo snahy napravit svět, snahy být avantgardou v „jiné společnosti“ a místo toho se vyvinul druh snobismu, omezující se na to „být lepšími“.

Skutečnost, že se kibucké hnutí samo do sebe uzavřelo, ochudilo je samotné i izraelskou společnost. Jisté je ovšem také, že nemá přízeň dnešních vládnoucích míst, která je vědomě pokládá za uzavřené historické období. Je ale možné si klást otázku, zda je kibuc již jen krásnou kvetoucí enklávou s pozoruhodnou minulostí, ale bez budoucnosti. Pro současného pozorovatele se totiž „domov“ kibucu a jeho ekonomická síla jeví jako reálné pojítko, které zaručuje existenci kolektivu.

Přitom sociolog zaznamenává změnu v hodnotové orientaci, neboť se zde zřetelně vytrácí vědomé zachování hodnot, ideologie nebo i naděje změnit společnost. Nemilost vládnoucích a atmosféra dravého trhu motivují však společenství kibucu, aby obstálo v konkurenčním boji se svým okolím. Zatímco vliv sektoru kibuců na je obklopující kapitalistickou společnost je proti dřívějšímu zcela bez významu, je vliv kapitalistické izraelské společnosti na ekonomický a společenský vývoj kibucu značně silný.

Dnešní kibuc je s okolní společností spojen tisíci vlákny: vyrábí pro trh a je ovlivňován zákonitostmi trhu; je odkázán na služby bank a finančního kapitálu, platí jim odpovídající úroky, nebo dokonce rozvíjí aktivity na kapitálovém trhu; je nucen zaměstnávat námezdní dělníky, ať již jen sezónní, nebo zaměstnance různých služeb (účetní, zdravotní sestry, učitele), kteří v kibucu chybí. Tak se setkáváme na každém kroku s vlivem konzumní společnosti „na druhé straně plotu kibuce“, podněcující k soutěži (svádívá světla velkoměsta, způsob života propadlého konzumu u známých a příbuzných mimo kibuc atd.).

A přesto se kibuc, tato integrální komuna se zespolečenštěnou výrobou, moderní a nikoliv primitivní „prakomuna“, úspěšně vyrovnává s nároky technicko-kybernetického věku a udržuje vysokou životní úroveň svých obyvatel. Mnoho sociologů považuje existenci necelých tří stovek kibuců za důkaz toho, že lze za určitých podmínek žít stabilním a efektivním kolektivním způsobem života. Je třeba znovu zdůraznit, že fungování těchto komunálních či kooperativních společenství předpokládá prostředí tržní konkurence.

V přítomné době uvažují někteří izraelští sociologové o tom, zda překonané funkce kibucu (např. funkce pionýrská nebo vojenského zabezpečení) nezaniknou docela a zda kibuc budoucná nenabude převážně charakter humánního a sociálního životního společenství, které by představovalo alternativu k životu

v kapitalistickém prostředí, formovanému bezohlednou soutěží. Teoretikové se domnívají, že by se zde nabízela možnost vyrovnat ztrátu dosavadních funkcí kibucu a dát mu tak nový smysl (Ben - Rafael, Konopicki a Ram - baud 1983). Noví členové se svěžími idejemi by tak mohli obrodit společenství kibucu a zvýšit jeho přitažlivost, zejména v oblasti sociálněpsychologické. Vidí tak kibuc v obnovené roli experimentálního společenství, ovšem ve změněné formě a na mnohem vyšší materiální úrovni. Domnívám se však, že tu jde o vizi dosud značně nereálnou, neboť v soudobém kibucu je tradiční forma mnohem živější a zakořeněnější než tito teoretikové předpokládají.

Kibuc, jako svérázná podoba družstva, prodělal do dnešní doby mnoho přeměn a krizí, často byl již prorokován jeho zánik. Nejeví se nám však jako dočasný fenomén. Stal se stabilním faktorem i současné reality státu Izrael a dožil se mezitím již osmdesáti let.

L i t e r a t u r a

- BARTÖLKE, K. - BERGMANN, T. - LIEGLE, L.: Integrated Cooperatives in the Industrial Society. The Example of the Kibbutz. Assen, 1980.
 BEN-RAFAEL, E. - KONOPICKI, M. - RAMBAUD, P.: Le Kibboutz. Paris, 1983.
 BEN-RAFAEL, E. - TAGLIACCOZZO, A. - KRAUS, V.: L'Abandon du Kibboutz par les jeunes. Sociol. rur., 1975, č.3, s. 131 - 141.
 DARIN-DRABKIN, H.: Der Kibbutz. Die neue Gesellschaft in Israel. Stuttgart, 1967.
 SCHIMMERLING, H.: Les colonies coopératives agricoles en Israel. Interagra, 1949, č. 1-2, s. 12 - 21.
 TERNER, E.: Dějiny státu Izrael. Praha 1991.

Došlo 2. 3. 1992

H. SCHIMMERLING (Agricultural University, Prague): The kibbutz - temporary phenomenon or stable factor of reality of the country of Israel?

The settlement form of kibbutz has infixed by its collective way of life, especially from the point of view of economy, and it showed to be a suitable way for new immigrants to find their proper place in Palestina. A need for the investments was also lower in kibutzes than that of the individual farmer and with respect to the

necessity to establish the new settlements there was no other equal alternative. As the time has gone the other economic benefits of kibbutzes were recognized in organization of modern, highly productive farms and during providing investments for the factories, which process agricultural raw materials and also produce non-agricultural products.

The kibbutzes still represent an important aspect of the Israel reality. Before the state was established they had performed a number of functions, which they lost since:

- The kibbutzes were proved as the experimental communes, which represented in certain circumstances the most effective organization form for the Jewish settlement of problematic countries.

- The kibbutzes created system of seats also in far-away regions, so that they formed more or less continuously inhabited area, and that was a prerequisite for the future state territory.

- The kibbutzes created military bases, without which the state could not get its way in 1948.

- The kibbutzes integrated, until establishment of the state, an important part of the European Jews, who were escaping from persecution and holocaust.

- The kibbutz movement created strong ideology and positive motivation through the socialist Zionism.

All functions presented were taken during several years after the establishment of Israel by the state itself or by other organizations. Process of losing the functions is marked especially during the settlement activity, where the kibbutzes are losing their importance in connection with mass immigration. However, the function changes did not lead to the collapse of the kibbutzes, the social walfares of which are in general considered to be unexcelled, because kibbutz takes care for its members and their families literally from their birth to the death. The community takes full care for children, invalid, sick and old people, regardless of the investment of their work. The whole of this "microcosmos" is now confronted with a number of substantial changes affecting it from without and within.

The original modesty, courage, enthusiasm and working élan of the pioneers were substituted by the increasing standard of living and social polarization. The members of kibbutz compare the standards of living of the workers and employees in the cities with their own. People are evidently losing their political maturity, especially at the turn of generations. To the regret of the pioneers' generation, the today's youth of the Kibutz is not so much interested in political problems because the Kibutz is something self-evident, something a priori given for them, they were born into it.

As a result of general development of economy of the kibbutz settlements together with the standard of living also the orientation to the consumption increased and at the same time also a trend to the social privatization and

individualization grew up: relation to the collective changes, family and individual interests are preferred. At the same time the influence of consumers' society stimulates competition which encourages community to better results. It is necessary to make a point of the fact that the existence these co-operative entireties is determined, among others, by the conditions of the free-marked competition.

The future of kibbutz seems to lay in deepening the character of the humanist and social community, which would represent an alternative for the life in capitalistic environment, formed by the rough competition. Kibbutz, as a special form of co-operative farm, went through many changes and crises until now, but it always showed its vitality, that's why it cannot be considered a temporary phenomenon.

co-operative farms; agricultural production co-operative farms; collective settlements; kibbutz; history of kibbutz; ideology of kibbutz; crisis of kibbutz

Adresa autora:

Doc. ing. Hanuš Schimmerling, CSc., Vysoká škola zemědělská, 165 21 Praha 6-Suchbát

INSTITUTE OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION FOR AGRICULTURE

Slezská 7, CS 120 56 Praha 2, ČSFR, FAX.: (004222) 25 70 90

In this institute scientific journals dealing with the problems of agriculture and related sciences are published on behalf of the Academy of Agricultural Sciences of the CSFR. The periodicals are published in the Czech or Slovak languages with summaries in English or in English with summaries in Czech or Slovak, except *Scientia agricultura bohemoslovaca*, which is in the English language only.

Subscription to these journals be sent to the above-mentioned address.

Periodical	Number of	
	issues per year	pages
Rostlinná výroba (Plant Production)	12	96
Veterinární medicína (Veterinary Medicine)	12	64
Živočišná výroba (Animal Production)	12	96
Zemědělská ekonomika (Agricultural Economics)	6	64
Lesnictví (Forestry)	12	96
Zemědělská technika (Agricultural Engineering)	12	96
Ochrana rostlin (Plant Protection)	4	80
Genetika a šlechtění (Genetics and Plant Breeding)	4	96
Zahradnictví (Horticulture)	4	80
Potravinářské vědy (Food Sciences)	4	80
Scientia agriculturae bohemoslovaca	4	96
Pedologie a meliorace (Soil Science and Amelioration)	2	80
Sociologie venkova a zemědělství (Rural and Agricultural Sociology)	2	80